

OD TĚŽKOSTÍ NEUTÍKEJ

velikonoční příběh o jednom podivuhodném setkání a odvaze vrátit se zpátky

Cílová skupina: 1.–3. třída

Forma: Celistvá na smysl zaměřená pedagogika Franze Ketta

Organizace: jedna školní vyučovací hodina pro max. 30 žáků

Požadavek: děti by měly sedět v kruhu na židlích ve třídě nebo v jiné vhodné místnosti nejlépe s kobercem

Cíle: Děti se seznámí s velikonočním příběhem o cestě dvou Ježíšových přátel z Jeruzaléma a o tom, jak během ní získali odvahu vrátit se a pokračovat v započatém díle.
Děti uslyší o souvislosti jejich putování s odhodláním člověka nevzdávat to, neutíkat od těžkostí a žít dál.

Vazby na kompetence:

Kompetence k učení

- žák operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy

Kompetence sociální a personální

- žák na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů a v případě potřeby poskytne pomoc, nebo o ni požádá

Kompetence občanské

- žák respektuje přesvědčení druhých lidí a váží si jejich vnitřních hodnot
- žák respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví

Vazba na oblast:

- Člověk a jeho svět

Vazba na průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Osnova hodiny:

1. Představení sebe a třídy
2. Když to není „podle mých představ“
3. Těžké jako kámen
4. Od těžkostí neutíkej – vyprávění velikonočního příběhu
5. Velikonoční přání

Pomůcky: barevné šátky v košíku/krabici – podle počtu dětí, dva černé a jeden žlutý šátek, košík se zelenými větvičkami

Garant:

Biskupství ostravsko-opavské

Kostelní nám. 1, 728 02 Ostrava 1

KATECHETICKÉ A PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Mgr. Šárka Koflerová, tel.: 596 116 522 kl. 233, mobil: 737 744 118

e-mail: skoflerova@doo.cz

1. Představení sebe a třídy

Cíl: Děti dostanou prostor navázat první kontakt s vyučujícím a promluvit, aby se vytvořila atmosféra otevřenosti.

Metoda: dialog

Děti sedí na židlích v kruhu.

Vyučující pozve děti, že spolu budou společně „vyhlížet jaro“ a vysvětlí jim jak. Vyzve je, aby se rozhlédly a očima si našly jednu věc, kterou ze svého místa vidí a která by nějakým způsobem mohla patřit k jaru, nebo ze které by se dalo poznat, že se jaro blíží.

Vyučující se pak představí, srozumitelně vysvětlí své zaměstnání a vztah k tomuto programu a sdělí dětem, co „jarního“ ze svého místa vidí. Např. Já jsem Šárka a vidím, jak se vám tady zelená v květináči naklíčené obilí.

Děti pokračují podobným způsobem. Mohou jmenovat květiny v místnosti, věci z obrázků na stěnách, veselé barvy oblečení, ale také, že z okna vidí modrou oblohu, jak svítí slunce, jak se zelenají stromy nebo má možná někdo z dětí „jarní“ jméno apod. Pokud je prostředí třídy „jaru nepříznivé“ a děti ze svých míst příliš „jarní“ výhled nemají, vyučující jim navrhne, aby jmenovaly „jarní“ věci, které jsou venku, nebo je mají doma. Nevadí, když se výpovědi dětí budou opakovat.

- V menší skupině mohou děti jedno po druhém ke svým „jarním“ věcem přicházet a ukazovat je ostatním, příp. se mohou – pokud je škola ve vhodném prostředí – postavit k oknům a jmenovat, co „jarního“ venku vidí.

2. Když to není „podle mých představ“

Cíl: Děti jednoduchým způsobem zažijí naplnění nebo nenaplnění svého přání.

Metoda: didaktická hra

Pomůcky: koš/ krabice s barevnými šátky

Vyučující vezme košík/ dřevěnou krabici, ve kterém jsou napodél srovnané šátky různých barev, a ukáže ho/ ji dětem.

Přinesl(a) jsem šátky různých „jarních“ barev. Podívejte se pozorně a vyberte si jednu barvu, kterou byste chtěli dostat.

Vyučující může jednotlivé barvy vytahovat, společně s dětmi přemýšlet, co má na jaře takovou barvu, a šátek vracet zpátky.

Např. Žlutá je jako jarní slunce. Bílá je jako sněženky nebo sedmikrásky. Hnědá je jako hlína. Tmavě modrá jako malované velikonoční vajíčko. Apod.

Vyučující se ubezpečí, že každé dítě ví, jakou barvu si přeje. Pak šátky přikryje a vysvětlí, jak si je rozdají.

Vždy jedno dítě nejprve řekne, jakou barvu by si přálo, a pak se pokusí si šátek vytáhnout. Ostatní děti s ním sdílejí jeho radost nebo zklamání.

Vzhledem k tomu, že děti uložení barevných šátků předem viděly, mají větší šanci, že si „svůj“ šátek vytáhnou. Pokud ne, musejí se spokojit s tím, co mají, a je na nich, jak se s tím vyrovnají.

Vyučující odloží zbylé šátky stranou, vyslechne si, zda jsou děti s barvou šátku spokojené, nebo nespokojené. Pak jim ukáže, jak šátek rozložit do tvaru menšího čtverce, který položí pod svou židli, příp. na svou židli a posadí se na něj.

K těmto „jarním“ věcem a barvám vám teď přidám ještě jeden „jarní“ příběh. Je to velikonoční příběh, který je napsaný v Bibli a který si křesťané připomínají během velikonočních svátků. Než začnu vyprávět, něco si společně připravíme.

3. Těžké jako kámen

Cíl: Děti dostávají prostor společně přemýšlet a mluvit o situacích, které jsou těžké a smutné.

Metoda: symbolické jednání, řízený rozhovor

Pomůcky: černý šátek, ve kterém je zabalený větší kámen

Vyučující vezme do rukou černý šátek a rozprostře jej doprostřed a položí na něj větší kámen.

Mám tady ještě něco a zdá se, že se k těm našim „jarním“ barvám nehodí. Podívejte se.

Vyučující vezme kámen do rukou a posadí se s ním na místo.

Pošleme si kámen po kruhu a budeme si jej opatrně jeden druhému podávat, abyste se mohli podívat zblízka, jaký takový kámen je, a vyzkoušet si, jak je těžký a jak tlačí k zemi. Kdo bude mít kámen v rukou, může vyslovit, jaký je, nebo co ho napadá.

Např. Kámen je studený. Těžký. Šedý. Drsný. Máme podobný v zahradě. Možná ležel v řece. Kdyby mi spadl na nohu, bude to bolet. Apod. Nevadí, když děti budou opakovat, nebo když některé prohlásí, že kámen je krásný, nebo že vůbec není těžký.

Vyučující položí kámen zpět do obrazu tak, aby přiměřeným způsobem udeřil o podlahu, a zeptá se dětí:

Co se stalo? Co by mohl kámen na černém šátku znamenat? Co nám připomíná obraz, který je před námi? Jak by se mohl jmenovat?

Např. Kámen na cestě. Kámen v potoce, abychom si nenabrali do bot. Začátek nějaké stavby. Něco těžkého spadlo na zem. Pod kamenem může být květina, která chce vyrůst. Něco smutného se stalo.

To všechno by to mohlo být. Pro nás teď bude kámen s černým šátkem ukazovat na něco, co je smutné a těžké. Říká se, že když má člověk starosti, když ho něco trápí, tíží, nebo když se něčeho obává, že je to „těžké jako kámen“, že má „kámen na srdci“, nebo že ho život „tlačí k zemi jako kámen“.

- Pro podporu sdělení může vyučující zařadit jednoduchou dramatizaci.

Když někoho něco tíží, může vypadat takhle...

Vyučující předvede gesto a děti jej mohou napodobit, příp. vymýšlet další možnosti. Např. Svésíme hlavu. Dáme hlavu do dlaní. Schoulíme se na židli. Apod.

Vyučující povzbudí děti k rozhovoru o starostech, trápeních a potížích, které prožívají, nebo se kterými se setkaly, nebo o nich slyšely.

Vzpomenete si na něco, co se stalo a bylo to smutné a těžké jako kámen? Vzpomenete si, kdy jste byli takhle podobně smutní a bez nálady? Kdy jste viděli všechno „černě“ a tížilo vás to jako kámen a tlačilo k zemi?

Vyučující začne jako první a pak dá prostor dětem. Je-li přítomná třídní učitelka, může se zapojit také.

Např. Pro mě bylo těžké jako kámen, když mi před měsícem onemocněla maminka a já se o ni starala. Těžké je, když jsou lidé nemocní. Těžké jako kámen bylo, když mi umřel pejsek. Těžké je poslouchat, když se dospělí hádají. Těžké je, když doma chybí peníze. Apod.

Je to smutné, když se něco takového děje, a je dobře, když si o tom mohou lidé povídat. V našem velikonočním příběhu se stalo něco podobného a lidé už si o tom povídají téměř 2000 let. Příběh totiž patří k jednomu z biblických příběhů, které si křesťané připomínají každý rok o velikonočních svátcích.

Vyučující vybědne děti, aby si vzaly do rukou své šátky a pomohly s vyprávěním.

4. Od těžkostí neutikej – vyprávění velikonočního příběhu

Cíl: Děti se seznámí s biblickým příběhem popisujícím setkání dvou Ježíšových přátel s Ježíšem, který vstal z mrtvých, a dostanou prostor vnímat tento příběh jako příklad toho, jak neutíkat od těžkostí a starostí.

Metoda: vyprávění s interaktivními prvky

Pomůcky: černý šátek, žlutý šátek, barevné šátky, které mají děti u sebe

Dva lidé prožili něco smutného jako černý šátek a těžkého jako kámen. Jeden z nich se jmenoval Kleofáš a jméno toho druhého ani neznáme.

Vyučující může zopakovat některá jména dětí ve třídě, příp. vyzvat děti, aby mu jméno vymyslely samy.

Oba byli ustaraní. Měli svěšené hlavy, dívali se do země a nezajímalo je, co je vpravo, ani co je vlevo.

Vyučující doprovodí vyprávění gestem, které se může podobat gestu, které děti znázorňovaly v předchozí činnosti.

Nechtěli vidět ani slunce, ani květiny, ani nebe...

Děti mohou podle barvy svých šátků doplňovat další „jarní“ slova.

Nechtěli vidět nic a nikoho. Byli opuštění, zklamaní a plní pochybností, protože měli dobrého přítele a ten jejich přítel před několika dny zemřel. Jmenoval se Ježíš a oni s ním procházeli městy a vesnicemi izraelské země, setkávali se s lidmi a viděli, jak je dobrý. Jak každého potěší, jak pomůže, kde je třeba, jak uzdravuje nemocné, a byli s ním rádi, protože být s ním znamenalo být ve světě, kde nemoci, starosti, hádky, bolest nebo smrt nemají nad lidmi navrch.

Jednoho dne, když Ježíš se svými přáteli došel do hlavního města země, do Jeruzaléma, aby tam oslavil velikonočními svátky, jej však mocní a bohatí lidé zajali, předvedli před vládce, odsoudili, zbili a nakonec zabili. Ježíš umřel potupnou smrtí na kříži, jeho přátelé jej pohřbili do hrobu ve skále a ke vchodu přivalili velký a těžký kámen. Od té chvíle ležel kámen na srdci také jim. Byli smutní, osamělí a bezradní a nevěděli, co mají dělat dál. Co s nimi teď bude? Mají se schovávat? Mají utéct? Co když zabijí také je?

Děti mohou doplňovat, jaké další otázky si mohli pokládat.

Řekli si, že odejdou z Jeruzaléma, z místa, kde se to všechno stalo, pryč. Možná se vraceli domů, možná měli strach a chtěli to, co prožili, nechat za zády a utéct před tím, co je tížilo.

Vyučující položí na zem černý šátek a vyznačí začátek cesty.

Na cestě se k nim kdosi připojil. Byl to jejich přítel Ježíš, ale oni jej nepoznali. Koho by to napadlo, že ten, o kom věděli, že umřel, by mohl vstát z mrtvých. Ježíš se jich zeptal: „O čem to spolu rozmlouváte?“ Oni mu odpověděli: „Ty jsi asi jediný z Jeruzaléma, kdo neví, co se tam v těchto dnech stalo!“ Ježíš se jich zeptal: „A co to bylo?“ Tak šli a začali vyprávět. Vyprávěli, jak jednou Ježíš uzdravil slepého, jak chromí opět chodili, jak smutným vracel radost, jak jim v jeho blízkosti bylo dobře a jak jej mocní lidé přesto odsoudili a zabili. Říkali: Už jsou to tři dny. Někteří lidé sice tvrdili, že šli ráno ke hrobu a že našli kámen od vchodu do hrobu odvalený a hrob prázdný, ale kdy ví, jak to bylo doopravdy. Doufali jsme, že zachrání sebe, nás i celou zemi a všechno bude zase dobré, ale nic z toho se nestalo. Tak jdeme pryč.

Něco zvláštního se ale přece jen stalo. Jak povídali a jak jim ten zatím neznámý člověk naslouchal, jako by jejich trápení mizelo a kámen starostí, který je tížil, jako by byl stále lehčí. Šlo se jim stále snadněji a cesta jako by se rozjasňovala.

Vyučující vyzve děti, aby jedno po druhém pokládaly své šátky na zem a vytvořily obraz cesty tak, aby na ní byly šátky od nejtmavších po nejsvětlejší. Děti se mohou rozhodovat samy, kdy položí svůj šátek. Pokud to nebude v jejich silách, vyučující jim pomůže.

Tak si povídali a šli společně dál, až přišli do jedné vesnice, která je jmenovala Emauzy.

Vyučující složí ze žlutého šátku na konec cesty, kterou děti vytvořily, obraz domu.

Ježíš dělal, jako by chtěl jít dál. Oni jej však přemlouvali a říkali: „Zůstaň s námi. Už je večer a brzy bude tma.“ Tak šel Ježíš s nimi do domu, tam připravili večeři a posadili se ke stolu. Když se Ježíš začal se svými přáteli dělit o chléb, poznali jej, protože to takhle mnohokrát dělával, když spolu bývali na cestách.

V tom okamžiku, když jej poznali, jim ale zmizel před očima a už jej neviděli. Ale to jim stačilo. Vstali a pospíchali zpátky do Jeruzaléma, aby to řekli ostatním. Říkali – nebuďte smutní, zůstaneme spolu, protože Ježíš s námi také zůstal.

5. Velikonoční přání

Cíl: Děti dostanou možnost vyjádřit slova povzbuzení a podpory a připojit se tak ke společnému přání.

Metoda: rozhovor

Pomůcky: košík se zelenými větvičkami

Tenkrát to dobře dopadlo. Dva přátelé neutekli od těžkostí a vrátili se zpátky. Zpátky nejen do města Jeruzaléma, ale také zpátky ke všemu, o co se dříve snažili. Při setkání s Ježíšem zažili zvláštní zkušenost, a i když už to nebylo úplně takové jako dřív – jejich přítel už s nimi nebyl viditelně, a proto v něm neměli takovou oporu jako kdysi – přesto měli odvahu se vrátit a pokračovat. Pokračovat společně s těmi, kdo měli podobný zážitek a pracovali na stejném díle.

Vyučující položí do obrazu žlutého domu zelenou větvičku.

Tak to může být i s námi. Když prožíváme něco těžkého a tíživého a nejraději bychom od všeho utekli, toužíme po takovém „domě plném slunce“, toužíme po pomoci a záchraně. Co člověku může pomoci, aby to nevzdával? Co ho může potěšit, aby si řekl, že je třeba vstát a jít dál? Jaká slova by mu mohla pomoci? Vytvoříme si z těchto otázek jedno společné velikonoční přání.

Vyučující vyzve děti, aby přemýšlely, jestli znají nějaká slova, která umí potěšit, pomáhají „unést těžký kámen“ a vyjít z temného místa ke světlu. Pak pošle po kruhu košík se zelenými větvičkami, a kdo chce, může slova vyslovit a přitom položit větvičku do obrazu žlutého domu.

Vyučující začne jako první a pak dá prostor dětem. Je-li přítomná třídní učitelka, může se zapojit také.

Např. Mojí mamince pomohlo, že jsem jí řekla ‚Neboj se, zase se uzdravíš‘. Nejsi sám. To dobře dopadne. Zase se uzdravíš. Nevzdávej to. Vydrž. Pomůžeme ti. Najdi si kamarády. Pojď si zase hrát. Apod.

Velikonoce nejsou jen svátky, kdy oslavujeme, že se příroda probouzí a že jaro vítězí nad zimou. Slavíme také, že radost vítězí nad smutkem a že život vítězí nad těžkostmi, starostmi a hlavně nad smrtí. Právě o tom si křesťané během velikonočních svátků připomínají mnoho příběhů a jeden z nich jste dnes slyšely také vy. Tento příběh křesťanům navíc napovídá, že setkat se s tím, kdo jim vnese světlo do domu jejich života, mohou všude tam, kde se Ježíšovi přátelé setkávají, aby si připomněli jeho život a napodobovali jeho jednání.

Přeji nám, abychom neutíkali, když nás v životě potká něco smutného a těžkého a abychom včas našli něco nebo někoho, kdo nám podobně jako Ježíšovým přátelům pomůže, dodá nám odvahu se těžkostem postavit čelem a kdo do našeho života vnese radost a naději podobně, jako ji slunce přináší do probouzející se jarní přírody.

Vyučující děti pochválí za spolupráci, poděkuje za společně strávený čas a rozloučí se.